

EĞİTİME BAKIŞ ↘

PolitikaNotu

PIKTES Projesinin Öğretmen Boyutu:

*İstihdam, Özlük Hakları ve
Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar*

PIKTES Projesinin Öğretmen Boyutu:

İstihdam, Özlük Hakları ve Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar

Giriş

2011 yılında Suriye’de başlayan iç savaş, milyonlarca insanın zorunlu göç etmesine neden olmuş ve Türkiye, coğrafi konumu ile açık kapı politikası doğrultusunda en fazla sığınmacıya ev sahipliği yapan ülke hâline gelmiştir. Göç hareketlerinden en fazla etkilenen gruplardan birini eğitim çağındaki çocuklar oluşturmuş; dil farklılığı, eğitim süreçlerinin kesintiye uğraması, sosyoekonomik güçlükler ve uyum sorunları, bu çocukların eğitim sistemine erişiminde önemli engeller meydana getirmiştir (Emin, 2016; Taştan ve Çelik 2017; Şahin ve Çelik, 2020). Bu nedenle Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) tarafından geçici koruma altındaki Suriyeli çocukların eğitim hizmetlerine erişimini artırmaya ve Türk eğitim sistemine uyumlarını desteklemeye yönelik çeşitli politika ve uygulamalar geliştirilmiştir.

Bu uygulamaların en kapsamlılarından biri, Avrupa Birliği mali desteği ve MEB koordinasyonunda 2016 yılında uygulanmaya başlayan Suriyeli Çocukların Türk Eğitim Sistemine Entegrasyonunun Desteklenmesi Projesi (PIKTES) olmuştur. Proje kapsamında Türkçe dil öğretimi, rehberlik ve psikososyal destek hizmetleri, sosyal uyum faaliyetleri, eğitim materyallerinin sağlanması, öğretmen eğitimleri ve farklı destek hizmetleri yürütülerek geçici koruma altındaki öğrencilerin örgün eğitime katılımlarının artırılması amaçlanmıştır. PIKTES, uygulama süresi boyunca çok sayıda ilde faaliyet göstermiş, binlerce öğretmen ve eğitim personeli aracılığıyla yüz binlerce öğrenciye eğitim desteği sunmuştur.

Projenin başarısındaki en önemli unsurlardan biri, PIKTES kapsamında görev yapan öğretmenler olmuştur. Türkçe öğretmenleri, sınıf öğretmenleri, rehber öğretmenler ve diğer eğitim personeli yalnızca öğretim faaliyetlerini yürütmekle kalmamış; farklı dil, kültür ve göç deneyimine sahip öğrencilerin eğitim sistemine uyum süreçlerinde de aktif rol üstlenmiştir. Ancak öğretmenlerin proje kapsamında süreli iş sözleşmeleri ile istihdam edilmeleri, özlük hakları, iş güvencesi, kariyer planlaması ve proje sonrasındaki çalışma durumları zaman içerisinde hem akademik çalışmalarda hem de kamuoyunda sıklıkla tartışılan konular arasında yer almıştır. Özellikle uzun yıllar aynı proje kapsamında görev yapan öğretmenlerin kadro talepleri, Türkiye Büyük Millet Meclisi gündeminde, sendikaların raporlarında ve akademik araştırmalarda farklı yönleriyle ele alınmıştır.

Alanyazın incelendiğinde PIKTES üzerine yapılan araştırmaların büyük bölümünün proje faaliyetleri, Suriyeli öğrencilerin eğitim süreçleri, Türkçe öğretimi ve sosyal uyum çalışmaları üzerine yoğunlaştığı görülmektedir. Buna karşılık proje kapsamında görev yapan öğretmenlerin istihdam yapısı, çalışma koşulları, özlük hakları ve kadro taleplerinin tarihsel gelişimini bütüncül biçimde ele alan çalışmaların sınırlı olduğu görülmektedir.

Bu politika notunda, öncelikle Türkiye’de geçici koruma altındaki Suriyeli çocukların eğitim süreci ile PIKTES Projesi’nin ortaya çıkışı, amacı, gelişim süreci ve uygulama yapısı ele alınmaktadır. Ardından proje kapsamında görev yapan öğretmenlerin istihdam biçimleri, hukuki statüleri, çalışma koşulları ve özlük hakları resmî belgeler ve akademik çalışmalar doğrultusunda incelenmektedir. Son olarak alan yazınında yer alan araştırmalar temel alınarak PIKTES öğretmenlerinin karşılaştıkları sorunlar ile 2016 yılından günümüze uzanan kadro taleplerinin hukuki, mesleki ve örgütsel gerekçeleri değerlendirilmekte; elde edilen bulgular doğrultusunda literatürde öne çıkan öneriler de dikkate alınarak politika önerilerine yer verilmektedir.

PIKTES Projesinin Kapsamı

MEB'in resmî PIKTES web sayfasında, projenin Türkiye Cumhuriyeti Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yürütülen ve Avrupa Birliği'nin FRIT kapsamındaki doğrudan hibesiyle finanse edilen bir eğitim projesi olduğu; 3 Ekim 2016'da başlatıldığı; ikinci fazın Aralık 2018'de başladığı ve Ekim 2022'ye kadar süreceği belirtilmektedir. Aynı sayfa, projenin 26 ilde uygulandığını ve genel amacının Suriyeli çocuk ve gençlerin nitelikli örgün eğitime kayıt ve devam oranlarını artırmak olduğunu vurgulamaktadır (MEB, 2026). Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü'nün (HBÖGM) 2022 raporu da ikinci fazın Aralık 2018'de başlayıp Ocak 2023'e kadar sürdüğünü kaydetmektedir (HBÖGM, 2023). Güncel "PIKTES IV" sayfasında ise 29 proje ilinden ve Ocak 2023'te başlayan, Kasım 2025'e kadar sürececek bir fazdan söz edilmektedir (MEB, 2026).

Avrupa Komisyonu'nun 2021 tarihli eylem belgesinde, PIKTES+ daha geniş bir eğitim destek paketinin bir bileşeni olarak tanımlanmış; toplam eylem bütçesi 530 milyon avro olarak belirlenmiştir. Aynı belgede PIKTES+ bileşeninin MEB'e doğrudan hibe yoluyla uygulanacağı ve gösterge setinde öğrencilerin ulaşım, malzeme, psikososyal destek, personel istihdamı, telafi-destekleme eğitimleri ve Türkçe öğretimi gibi başlıklar yer aldığı görülmektedir. 2025 tarihli ek eylem belgesinde ise yüksek enflasyon nedeniyle PIKTES+ bütçesinin öngörülen giderleri karşılamakta yetersiz kaldığını; bu nedenle 2024 ve 2025 mali yılları için toplam 240 milyon avroluk ilave AB katkısı öngörüldüğü kaydedilmektedir (European Commission, 2021, 2025).

Avrupa Birliği ve MEB kaynaklarında fazlar farklı biçimlerde adlandırılrsa da resmî web sitesinde üçüncü fazın Ocak 2023'te başlayıp Kasım 2025'e kadar süreceği belirtilmektedir. Güncel "Hakkımızda" sayfasında ise PIKTES IV'ün temel amacının "yabancı çocukların, Türkiye'deki eğitime erişimlerine ve sosyal uyumlarına katkı sağlamak" olduğu; bunun 29 proje ilinde yürütüldüğü yazılıdır (MEB, 2026). HBÖGM'nin 2025 raporu da 29 proje ilini Adana, Adıyaman, Afyonkarahisar, Ankara, Antalya, Batman, Bursa, Çorum, Denizli, Diyarbakır, Eskişehir, Gaziantep, Hatay, İstanbul, İzmir, Kocaeli, Konya, Kayseri, Kahramanmaraş, Kilis, Malatya, Mardin, Mersin, Nevşehir, Osmaniye, Sakarya, Samsun, Şanlıurfa ve Yalova olarak sıralamaktadır (HBÖGM, 2026).

Yıllara göre incelendiğinde PIKTES projesinin, 2017’de fiilî personel görevlendirmesi 23 il üzerinden duyurulmuştur. Mart 2017 tarihli “Yedek Adaylar Ek Yerleştirme Sonuçları” duyurusunda, “23 ilde görevlendirilen geçici süreli eğitim personelinin (Türkçe öğretmenleri ve Rehberlik Danışmanları)” göreve başlama işlemlerinin 28–31 Mart 2017’de yapılacağı belirtilmiştir. Aynı yıl kasım ayındaki yeni duyuru ile kapsam Türkçe öğretici, Arapça öğretici ve rehberlik danışmanını içerecek biçimde genişlemiş; görevlendirme ihtiyacın bulunduğu proje illerindeki okul, geçici eğitim merkezi ve diğer kurum açıklarına göre tanımlanmıştır (MEB, 2017b; MEB, 2017c).

2018–2019 döneminde proje, dil öğretimi ve erken çocukluk/uyum uygulamalarıyla genişletilmiştir. 2018 tarihli resmî haberde, PIKTES’in “Suriyeli nüfusun yoğun olduğu 26 ilde” uygulandığı; yaz dönemi erken çocukluk programıyla “20 bini Suriyeli 20 bini Türk yaklaşık 40 bin çocuğa” ulaşılmasının hedeflendiği belirtilmiştir. 2019’da ise proje kapsamındaki erken çocukluk eğitiminin etki değerlendirmesi için Ankara, Gaziantep, Kilis, Sakarya, Antalya, Mardin ve Malatya’da saha çalışması yapıldığı açıklanmıştır (MEB, 2018; MEB, 2019).

2020 sonrasındaki uygulama değişimlerinden biri, uyum sınıflarının merkezîleşmesidir. 2023 tarihli hakemli Bursa çalışması, “2020 yılından sonra uygulanan uyum sınıflarıyla birlikte Suriyeli öğrencilerin okul ortamına ve arkadaş çevresine daha hızlı bir şekilde uyum gösterdiği” sonucunu aktarmaktadır. Aynı dönemde MEB SSS (Sık Sorulan Sorular) sayfası, uyum sınıflarında öncelikle “26 PIKTES uygulama ilinde proje kapsamında istihdam edilen Türkçe öğretmenleri”nin görevlendirileceğini belirtmiştir (Turan ve Solak, 2023; Millî Eğitim Bakanlığı, 2026).

2023’ten itibaren resmî PIKTES+ sayfalarında kapsamın 29 ile çıktığı görülmektedir. Aralık 2023 tarihli bir haberde “29 Proje ilinde görevli 150 Psikolojik danışman/ Rehber öğretmen” ibaresi kullanılmış; Mayıs 2024’te Genel Müdürlük, “29 Proje İlinde görev yapan PIKTES Öğreticileri” ile çevrim içi süreç değerlendirme toplantısı yaptığını açıklamıştır. Aralık 2024’te ve Mayıs 2025’te yayımlanan PIKTES+ duyuru/ haberlerinde de 29 il vurgusu sürmektedir (MEB, 2023; MEB, 2024b; MEB, 2024c; HBÖGM, 2025).

2024 yılına ilişkin resmî PIKTES+ faaliyet verileri, yararlanıcı ölçeğini faaliyet başlıkları bazında göstermektedir. HBÖGM'nin 2024 raporunda 109 bin 611 yabancı ve Türk öğrenciye taşıma hizmeti verildiği, 32 bin 590 öğrencinin burs desteğinden yararlandığı, 175 bin 505 materyal seti dağıtıldığı, 225 bin 346 yabancı öğrenciye Türkçe dil eğitimi ve 5 bin 742 yabancı öğrenciye Arapça dil eğitimi verildiği, 71 bin 618 öğrenciye telafi, 39 bin 48 öğrenciye destekleme eğitimi sağlandığı, sosyal uyum etkinlikleriyle 70 bin 619 öğrenci ve veliye ulaşıldığı, 202 bin 150 yabancı öğrenciye psikolojik danışmanlık ve rehberlik hizmeti sunulduğu belirtilmektedir. Aynı rapor toplam 3 bin 80 Türkçe öğretici, Arapça öğretici ve rehber danışman ile 274 rehber danışman verisini içermektedir (HBÖGM, 2025).

2025 raporu, 29 ilde yürütülen PIKTES+ kapsamındaki faaliyetlerin sürdürülmekte olduğunu göstermektedir. Bu raporda 17.057 yabancı ve Türk öğrenciye taşıma hizmeti, 32 bin 590 öğrenciye burs, 8 bin 908 MEB personeline hizmet içi eğitim, proje kapsamında görev yapan toplam 3 bin 80 Türkçe öğretici, Arapça öğretici ve rehber danışmana mesleki gelişim eğitimi, 2 bin 137 ebeveyne aile bilgilendirme seminerleri, 89 bin 457 yabancı öğrenciye psikolojik danışmanlık ve rehberlik hizmeti ile 2 bin 464 temizlik personeli ve 1 bin 214 güvenlik görevlisi istihdamı kaydedilmektedir. Bu veriler, proje personeli ile faaliyet personelinin farklı kategoriler altında raporlandığını da göstermektedir (HBÖGM, 2026).

Avrupa Birliği'nin 2024 eğitim bilgi notu, PIKTES projelerinin kümülatif değerini 997 milyon avro olarak vermekte; binlerce okula destek sağlandığını, 15 milyon 101 bin 769 öğrenme materyali kiti dağıtıldığını, 93 bin 124 öğretmen, okul yöneticisi, okul psikolojik danışmanı ve diğer MEB personelinin eğitim aldığını, 198 bin 874 mülteci ve Türk çocuğa okul öncesi destek verildiğini, yalnızca Ocak-Mart 2024 döneminde 55 bin 226 mülteci öğrencinin psikososyal destek faaliyetlerinden yararlandığını belirtmektedir. Ayrıca bu belge, PIKTES'in okullarda personel kapasitesini güçlendirme, eğitim ortamlarını iyileştirme ve sosyal uyumu artırma işlevlerini de vurgulamaktadır (EEAS, 2024).

Öğretmenlerin İstihdamı ve Özlük Hakları

PIKTES öğreticilerinin hukuki statüsü, resmî belgelerde “öğretmen alımı” değil, “geçici süreli eğitim personeli” olarak tanımlanmıştır. MEB’in 2017 tarihli alım duyurusu açık biçimde “Bu duyuru Millî Eğitim Bakanlığı ‘Öğretmen Alım Duyurusu’ değildir” ifadesini içermekte; Türkçe öğreticisi ve rehberlik danışmanının proje kapsamında bir yıl süreyle görevlendirileceğini, sözleşme süresinin bir yıl olduğunu ve 4857 sayılı İş Kanunu kapsamında “belirli süreli iş sözleşmesi” imzalanacağını belirtmektedir (MEB, 2017c). Aynı duyuru, bu personelin sözleşmeli öğretmen atama mülakatına girip ataması yapılmayan adaylar arasından seçildiğini ve proje illerindeki okul/kurumlarda görevlendirildiğini göstermektedir (MEB, 2017c).

MEB Strateji Geliştirme Başkanlığının 12 Haziran 2025 tarihli TBMM yazılı soru cevabında, PIKTES koordinatörlüğü tarafından istihdam edilen Türkçe ve Arapça öğreticileri ile rehber danışmanların “4857 sayılı İş Kanunu kapsamında görev yapmakta” olduğu, “istihdam süresi, proje süresi ile eşdeğer bir nitelik taşımaktadır” ifadesiyle belirtilmiştir. Aynı cevapta nöbet ücretleri ile eğitim-öğretime hazırlık ödeneğinin kadrolu/sözleşmeli öğretmenlerle eş değer biçimde ödendiği de kaydedilmiştir. Bununla birlikte, aynı cevap “şu an için projenin sona ermesiyle ilgili bir husus bulunmamaktadır” demektedir; proje sonrası personel statüsüne ilişkin ayrı bir kadro düzenlemesi açıklamamaktadır (MEB Strateji Geliştirme Başkanlığı, 2025).

Yıllık izin ve çalışma rejimi bakımından, PIKTES öğreticilerinin 4857 sayılı İş Kanunu rejiminde yer aldığı resmî kaynaklarda açıktır. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının Yıllık Ücretli İzin Yönetmeliği, 4857 sayılı İş Kanunu’nun 53. maddesi uyarınca işçilere verilecek yıllık ücretli izinlerin usul ve esaslarını düzenlediğini belirtmektedir. Sosyal güvenlik bakımından SGK’nın “Sigortalılık Statüleri” ve “Sigortalılık Kapsamı” başlıklı resmî web sayfaları, hizmet akdiyle çalışanların 5510 sayılı Kanun’un 4/1(a) bendi kapsamında değerlendirildiğini göstermektedir. PIKTES öğreticilerinin MEB cevabında 4857 kapsamında “hizmet akdi” niteliğinde çalıştığı belirtildiği için, SGK yönünden 4/a kapsamıyla ilişkilendirilmektedir (Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, 2026; Sosyal Güvenlik Kurumu, 2022; MEB Strateji Geliştirme Başkanlığı, 2025).

Öğretmenlik kariyer basamakları bakımından önemli bir değişiklik, MEB Personel Genel Müdürlüğü'nün 2024 tarihli kariyer basamakları kılavuzunda görülmektedir. Bu kılavuzun “Öğretmenlikte ve Uzman Öğretmenlikte Geçmiş Sayılacak Süreler” başlığı altında, “yabancı uyruklu öğrencilerin eğitimine yönelik Bakanlık tarafından yürütülen projelerde öğretici/öğretmen veya rehber danışman olarak geçirilen süreler”in hizmet süresine dâhil edileceği yazılmıştır. Bu düzenleme, PIKTES kapsamındaki öğretmenlik ve rehber danışmanlık süresinin en azından kariyer basamakları bakımından hesaba katıldığına işaret etmektedir (MEB Personel Genel Müdürlüğü, 2024).

Buna karşılık literatürde de çeşitli sorun alanları rapor edilmiştir. Taneri ve Uğur'un 2024 tarihli nitel çalışmasının özetinde PIKTES öğretmenlerinin “istihdam koşullarında önemli eşitsizlikler” yaşadığı; bunların “güvencesiz sözleşmeler, yetersiz ücretler ve düzenli öğretmenlere kıyasla sınırlı haklara erişim” şeklinde ortaya çıktığı belirtilmektedir. Taşay ve Erdem'in 2023 tarihli çalışmasında ise öğretmen ve yöneticilerin projedeki olumsuzlukları “çatışmalar, gruplaşmalar, Türkçe öğretiminin yetersizliği, kalabalık sınıflar ve ek iş yükü” olarak sıraladıkları görülmektedir. Günay ve Akcan'ın 2025 çalışması, PIKTES öğretmenlerinin Hayat Bilgisi dersinde karşılaştıkları sorunların temelinde öğrencilerin dil yetersizliği bulunduğunu; materyal eksikliği, kültürel farklılıklar ve okula uyum problemlerinin de süreci etkilediğini bildirmektedir. Turan ve Solak'ın 2023 çalışması ise öğretmen katılımcıların özlük haklarının iyileştirilmesini ve okul idaresi tarafından daha kapsayıcı bir yaklaşım sergilenmesini proje verimliliği bakımından önemli gördüğünü aktarmaktadır (Taneri ve Uğur, 2024; Taşay ve Erdem, 2023; Günay ve Akcan, 2025; Turan ve Solak, 2023).

Kadro Tartışması

Kadro tartışması, TBMM tutanakları, soru önergeleri, resmî cevaplar ve sendika açıklamalarında doğrudan görünür durumdadır. 2023 tarihli bir TBMM yazılı soru önergesinde PIKTES öğretmenlerinin sekiz yıldır kadroya alınmadığı, belirli süreli iş sözleşmesiyle çalıştıkları, özlük hakları bakımından 4857 sayılı İş Kanunu'na, disiplin bakımından ise 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na tabi oldukları; öğretmen kimlik

kartları, ek ders, sınav görevi ve çeşitli mali haklara erişim sorunları yaşadıkları ifade edilmiştir (TBMM, 2023). 2024 tarihli başka bir TBMM konuşmasında da PIKTES öğretmenlerinin “düşük maaşla ve güvencesiz şekilde” çalışmasının kabul edilemez olduğu, kıdem ve derece ilerlemelerinin sağlanmadığı ve kadrolu istihdam talebinin bulunduğu belirtilmiştir (TBMM, 2024).

Resmî belgelerde ise proje personelinin proje rejimi içinde tutulduğu görülmektedir. MEB’in 2025 tarihli TBMM cevabı, PIKTES’in bütçe kalemleri ve personel rejiminin proje başlangıcında belirlendiğini, ihtiyaç duyulan bazı alanlarda hizmet alımı yapıldığını ve öğreticilerin proje süresiyle bağlantılı 4857 rejiminde çalıştığını kaydetmektedir. Doğrudan kısa alıntı ile ifade etmek gerekirse, resmî cevapta öğreticilerin “4857 sayılı İş Kanunu kapsamında” görev yaptığı ve istihdam süresinin “proje süresi ile eşdeğer” olduğu belirtilmiştir (MEB Strateji Geliştirme Başkanlığı, 2025). Aynı dönemde kariyer basamakları kılavuzu, PIKTES’te geçen süreyi hizmet hesabına dâhil ederek farklı bir resmî adım atmıştır (MEB Personel Genel Müdürlüğü, 2024).

Projeye atfedilen önem de resmî belgelerde güçlü biçimde ifade edilmektedir. Avrupa Dış İlişkiler Servisi (EEAS), PIKTES projelerinin binlerce okula destek verdiğini, personele eğitim sağladığını, öğrenme materyalleri ve psikososyal destek sunduğunu ve okul öncesi hazırlığı desteklediğini kaydetmektedir. MEB’in güncel web sayfası ise PIKTES IV’ün yabancı çocukların eğitime erişimi ve sosyal uyumuna katkı sağlamayı amaçladığını; beklenen sonucun da 29 ilde örgün eğitimin erişilebilirliğinin artması ve güvenli, destekleyici, kaliteli öğrenme ortamlarının sürdürülmesi olduğunu belirtmektedir (EEAS, 2024; MEB, 2026.). Bu nedenle kadro tartışması, kaynaklarda yalnızca bir personel rejimi meselesi olarak değil; eğitim erişimi, sosyal uyum ve kurumsal kapasiteyle bağlantılı bir uygulama başlığı olarak da görünmektedir.

PIKTES Öğretmenlerinin Yaşadığı Sorunlar

Alanyazında PIKTES öğretmenlerinin yaşadığı sorunların; istihdam ve özlük hakları, öğretim süreci ve materyal yetersizlikleri, öğrenci ve veli kaynaklı sorunlar, mesleki destek ve yönetsel süreçler ile iş yükü ve tükenmişlik temaları altında toplandığı görülmektedir.

Araştırmalarda en sık dile getirilen sorunlardan biri öğretmenlerin istihdam biçimi ve özlük haklarına ilişkindir. Proje kapsamında görev yapan öğretmenler, çalışma statülerinin geçici olmasına bağlı olarak iş güvencesine ilişkin belirsizlik yaşadıklarını ifade etmektedir. Bunun yanında özlük haklarının yetersizliği, öğretmenlerin en önemli sorun alanlarından biri olarak belirtilmektedir. Ayrıca proje kapsamında standart bir uygulama programının bulunmaması ve hizmet içi eğitimlerin yetersiz olması da öğretmenler tarafından dile getirilen diğer sorunlar arasında yer almaktadır (Üstün ve Alimcan, 2021). Benzer şekilde Küçüksüleymanoğlu ve Kurt (2020), öğretmenlerin geçici proje kapsamında çalışmaları nedeniyle gelecek kaygısı yaşadıklarını ve çalışma koşullarına ilişkin belirsizliklerin önemli bir sorun oluşturduğunu belirtmektedir.

Öğretim sürecine ilişkin sorunlar incelendiğinde, eğitim materyallerinin yetersizliği ve uygun olmayan fiziksel öğrenme ortamları ön plana çıkmaktadır. Öğretmenler, derslerde kullanılabilecek kaynak kitap, yardımcı materyal ve öğretim araçlarının yetersiz olduğunu ifade etmektedir. Fiziksel ortamların öğretime uygun olmaması da öğretim sürecini güçleştiren unsurlar arasında gösterilmektedir (Üstün ve Alimcan, 2021). Aköz (2025) tarafından gerçekleştirilen anlatı çalışmasında da öğretmenlerin materyal eksikliğini kendi hazırladıkları öğretim materyalleriyle gidermeye çalıştıkları belirtilmektedir.

Araştırmalarda öğrenci kaynaklı sorunlar da önemli bir tema olarak öne çıkmaktadır. Öğretmenler, öğrenciler arasında Türkçe yeterlik düzeylerinin birbirinden oldukça farklı olduğunu, bu durumun öğretimin planlanmasını zorlaştırdığını ifade etmektedir. Bunun yanında öğrencilerin Türkçe öğrenmeye yönelik motivasyonlarının düşük olması, günlük yaşamlarında Türkçeyi yeterince kullanmamaları ve hedef dile sınırlı düzeyde maruz kalmaları öğretim sürecini güçleştiren faktörler arasında yer almaktadır. Ayrıca

sınıf içi disiplin sorunlarının da öğretmenler tarafından dile getirildiği görülmektedir (Aköz, 2025).

Bir diğer sorun alanı veli ile iletişimdir. Araştırmalarda velilerin eğitim sürecine yeterince katılım göstermemeleri, öğretim faaliyetlerine sınırlı destek vermeleri ve öğretmenlerle etkili iletişim kurulamaması, öğretmenlerin yaşadığı güçlükler arasında belirtilmektedir (Üstün ve Alimcan, 2021). Aköz (2025)'de ailelerin eğitim sürecine ilgisinin düşük olmasının öğretmenler tarafından önemli bir sorun olarak ifade edildiğini aktarmaktadır.

Alanyazında mesleki destek ve yönetsel süreçlere ilişkin sorunlar da yer almaktadır. Öğretmenler, hizmet içi eğitimlerin mesleki ihtiyaçlarını yeterince karşılamadığını belirtmektedir (Üstün ve Alimcan, 2021). Bunun yanında göreve başlama sürecinde yaşanan belirsizlikler ile okul yöneticilerinin proje hakkında yeterli bilgiye sahip olmamalarının uygulama sürecini olumsuz etkilediği ifade edilmektedir (Aköz, 2025).

Araştırmalarda ayrıca iş yükü ve tükenmişlik önemli bir sorun alanı olarak rapor edilmektedir. Küçüksüleymanoğlu ve Kurt'un (2020) araştırmasında PICTES öğretmenlerinin duygusal tükenme düzeylerinin orta, duyarsızlaşma ve kişisel başarısızlık algılarının ise yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir. Araştırmada geçici çalışma statüsü, gelecek kaygısı, materyal eksikliği ve sosyoekonomik açıdan dezavantajlı öğrenci grubuyla çalışmanın öğretmenlerin yaşadığı güçlükler arasında yer aldığı belirtilmektedir.

Sonuç ve Öneriler

Türkiye, 2011 yılından itibaren Suriye’de başlayan iç savaş nedeniyle yaşanan kitlesel göç hareketi sonrasında geçici koruma altındaki Suriyeli çocukların eğitim hizmetlerine erişimini sağlamak amacıyla önemli eğitim politikaları geliştirmiştir. Bu kapsamda yürütülen PIKTES Projesi, Avrupa Birliği finansmanı ve Millî Eğitim Bakanlığı koordinasyonunda; Türkçe dil eğitimi, psikososyal destek, sosyal uyum faaliyetleri, eğitim materyali desteği, taşıma ve burs uygulamaları gibi çok boyutlu hizmetlerle yabancı uyruklu öğrencilerin örgün eğitime erişimini destekleyen en kapsamlı projelerden biri olmuştur. Resmî raporlar, proje kapsamında yüz binlerce öğrencinin eğitim hizmetlerinden yararlandığını, binlerce öğretici ve rehber danışmanın görev aldığını ve projenin zaman içerisinde kapsamının genişletildiğini göstermektedir.

Projenin ilk fazında 6.000 civarında geçici süreli sözleşmeli olarak atanan öğretici sayısı bulunurken (Sülüklü ve Savaş, 2018), HBÖGM’nin 2025 yılı izleme raporuna göre proje bünyesinde görevine devam eden toplam 3 bin 80 Türkçe/Arapça öğreticisi ve rehber danışman sayısı olduğu ifade edilmektedir (HBÖGM, 2026). Projenin ilk yıllarında yaklaşık 6 bin olan öğretici sayısı, yıllar içinde öğretmenlerin KPSS ile kadrolu öğretmenliğe geçiş yapmaları gibi nedenlerle 3 bin civarına gerilemiştir. Bununla birlikte, proje kapsamında görev yapan öğretmenlerin istihdam yapısı ve özlük hakları, resmî belgeler, TBMM tutanakları ve akademik çalışmaların ortak olarak dikkat çektiği temel konular arasında yer almaktadır. Öğretmenlerin 4857 sayılı İş Kanunu kapsamında belirli süreli iş sözleşmeleri ile istihdam edilmesi, iş güvencesi, kariyer planlaması ve bazı özlük hakları bakımından tartışmalara neden olmaktadır. Resmî kaynaklarda proje personelinin hukuki statüsü ve çalışma esasları açıklanmış, son yıllarda kariyer basamaklarına ilişkin bazı iyileştirmeler yapılmış olsa da proje sonrasındaki istihdam durumuna yönelik kapsamlı bir düzenleme yer almamaktadır. Akademik çalışmalar ve TBMM gündeminde ise kadro, iş güvencesi ve özlük haklarına ilişkin taleplerin devam ettiği görülmektedir.

Sonuç olarak, PIKTES Projesi Türkiye’de yabancı uyruklu öğrencilerin eğitime erişimi ve sosyal uyumunun desteklenmesinde önemli bir kamu politikası aracı olarak öne çıkmaktadır. Bunun yanında, projenin uzun yıllar boyunca oluşturduğu kurumsal deneyimin sürdürülebilir eğitim politikalarına aktarılması ve proje kapsamında görev yapan öğretmenlerin istihdam yapısı ile özlük haklarına ilişkin mevcut durumun geliştirilmesine yönelik önerilerin değerlendirilmesi, hem eğitim hizmetlerinin niteliğinin korunması hem de kurumsal kapasitenin güçlendirilmesi açısından önem taşımaktadır. Bu kapsamda sunulan öneriler de resmî belgeler, akademik çalışmalar ve ilgili paydaşların görüşlerinde öne çıkan sorun alanları dikkate alınarak hazırlanmıştır.

İş güvencesini güçlendirecek sürdürülebilir istihdam modeli oluşturulmalıdır.

Proje bazlı istihdam modeli nedeniyle öğretmenler sözleşme yenileme süreçlerinde belirsizlik yaşayabilmektedir. Akademik araştırmalarda iş güvencesine ilişkin kaygıların öğretmen motivasyonu üzerinde etkili olduğu belirtilmektedir. Bu nedenle uzun vadeli ve sürdürülebilir bir istihdam modelinin geliştirilmesi önerilmektedir.

Türkçe öğretimine yönelik materyal çeşitliliği artırılmalıdır.

Akademik çalışmalarda öğretmenler, özellikle yaş ve dil düzeyine uygun öğretim materyallerine ihtiyaç duyduklarını ifade etmektedir. Farklı yaş gruplarına ve yeterlik düzeylerine uygun dijital ve basılı materyallerin geliştirilmesi öğretim sürecini destekleyecektir.

Psikososyal destek hizmetleri öğretmenleri de kapsayacak şekilde genişletilmelidir.

PICTES kapsamında psikososyal destek faaliyetleri ağırlıklı olarak öğrencilere yöneliktir. Ancak araştırmalarda öğretmenlerin de yoğun iş yükü, travmatik yaşantılarla karşılaşma ve kültürlerarası eğitim süreçleri nedeniyle destek ihtiyacı yaşayabildikleri belirtilmektedir. Bu nedenle öğretmenlere yönelik psikososyal destek mekanizmaları geliştirilmelidir.

Projede edinilen kurumsal deneyim sürdürülebilir eğitim politikalarına aktarılmalıdır.

PICTES kapsamında geliştirilen öğretim materyalleri, hizmet içi eğitim programları, sosyal uyum faaliyetleri ve kurumsal uygulamalar, yalnızca geçici koruma altındaki öğrenciler için değil, gelecekte farklı yabancı uyruklu öğrencilere yönelik eğitim politikalarının geliştirilmesinde de önemli bir bilgi birikimi oluşturmaktadır. Bu deneyimin Millî Eğitim Bakanlığının uzun vadeli kapsayıcı eğitim politikalarına aktarılmalıdır.

PICTES öğretmenlerine kadro düzenlemesi yapılmalıdır.

PICTES kapsamında uzun yıllar görev yapan öğretmenler, proje süresince Türkçe öğretimi, psikososyal destek, rehberlik ve sosyal uyum faaliyetlerinde önemli görevler üstlenmiştir. Ancak öğretmenlerin 4857 sayılı İş Kanunu kapsamında belirli süreli iş sözleşmeleri ile istihdam edilmeleri, iş güvencesi ve mesleki devamlılık açısından çeşitli sorunlara neden olmaktadır. Akademik çalışmalarda öğretmenlerin kadrolu istihdam talebi sıklıkla dile getirilmektedir. Bu nedenle uzun süre proje kapsamında görev yapan öğretmenlerin mesleki deneyimleri dikkate alınarak uygun bir kadro düzenlemesi yapılmalıdır. Literatürde PICTES öğretmenlerinin maaş, ek ders, izin, sınav görevi, tayin ve diğer sosyal haklar bakımından çeşitli farklılıklarla karşılaştıkları belirtilmektedir. Aynı eğitim kurumlarında benzer görevleri yerine getiren öğretmenlerin özlük haklarının uyumlaştırılması, çalışma barışının sağlanmasına katkı sağlayacaktır.

PICTES öğretmenleri kadroya geçirilerek görev süreçleri ve kazanılmış hakları güvence altına alınmalıdır.

PICTES kapsamında görev yapan öğretmenlerin Millî Eğitim Bakanlığı bünyesinde kadrolu öğretmenlik statüsüne geçirilmeleri, proje tamamlanıncaya kadar mevcut görevlerini aynı şekilde kadrolu olarak sürdürmeleri ve kazandıkları kamusal tecrübeyi proje sonrasında da millî eğitim sisteminde devam ettirmeleri sağlanmalıdır. Dolayısıyla, öğretmenlerin proje süresince çalıştıkları tüm sürelerin kadroya geçişle birlikte kıdem, hak aylığı/derece ilerlemesi ve diğer özlük hakları kadroya geçişle korunarak, hem geçmiş hizmetlerin hukuki ve mesleki açıdan karşılık bulmasını sağlayacak hem de çalışma barışını ve kurumsal hafızayı güçlendirecektir.

Kaynakça

- Aköz, B. (2025). *PIKTES + projesi kapsamındaki Türkçe öğretmenlerinin hikâyeleri: Bir anlatı çalışması* (Yayın No. 922665) [Yüksek lisans tezi, Aksaray Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı. (2026). *Yıllık ücretli izin yönetmeliği*. ÇSGB.
- Emin, M. N. (2016). *Türkiye'deki Suriyeli çocukların eğitimi temel eğitim politikaları*. SETA.
- European External Action Service. (2024). *The EU Facility for Refugees in Türkiye - December 2024*. EEAS.
- European Commission. (2021). *Strategic mid-term evaluation of the Facility for Refugees in Turkey: Education sector report*. European Commission.
- European Commission. (2025). *This action is funded by the European Union*. European Commission.
- Günay, C., ve Akcan, E. (2025). Piktès öğretmenlerinin hayat bilgisi dersinde yaşadıkları sorunlar ve çözüm önerileri. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 13(2), 895–928. doi:10.46778/goputeb.1636512
- Küçüksüleymanoğlu, R., ve Kurt, A. (2020). Suriyeli öğrenciler için görevlendirilen PICTES öğretmenlerinin tükenmişlik düzeyleri: Bursa örneği. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 39, 24–45.
- Millî Eğitim Bakanlığı Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü. (2023). *İzleme ve değerlendirme raporu 2022*. MEB.
- Millî Eğitim Bakanlığı Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü. (2025). *2024 yılı izleme ve değerlendirme raporu*. MEB.
- Millî Eğitim Bakanlığı Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü. (2026). *2025 yılı izleme ve değerlendirme raporu*. MEB.
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2026). *Türk Eğitim Sisteminde Çocuklar İçin Kapsayıcı Eğitimin Desteklenmesi Projesi kapsamında hakkımızda*. MEB.
- MEB. (2017b). *Yedek adaylar ek yerleştirme sonuçları*. MEB.
- MEB. (2017c). *Geçici süreli Türkçe öğretici, Arapça öğretici ve rehberlik danışmanı alımına ilişkin duyuru*. MEB.
- MEB. (2018). *Suriyeli Öğrencilerin Türk Eğitim Sistemine entegrasyonunun desteklenmesi (PICTES) Projesi*. MEB. <https://pictes.meb.gov.tr/izleme> adresinden erişim tarihi 10.06.2018.
- MEB. (2018). *Personel izin ve raporları*. MEB.

- MEB. (2019). *Erken çocukluk eğitimi saha araştırması başladı*. MEB.
- MEB. (2024b). *Genel Müdürümüz Cengiz Mete, PIKTES öğretmenleri ile bir araya geldi*. MEB.
- MEB. (2024c). *İhale duyurusu*. MEB.
- Millî Eğitim Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı. (2025, Haziran 12). *Yazılı soru önergelerinin cevabı*. MEB.
- Millî Eğitim Bakanlığı Personel Genel Müdürlüğü. (2024). *2024 yılı öğretmenlik mesleği kariyer basamaklarında ilerlemeye ilişkin kılavuz*. MEB.
- Sosyal Güvenlik Kurumu. (2022). *Sigortalılık kapsamı*. SGK.
- Sülükçü, Y. ve Savaş, O. (2018). Evaluation of the program regarding PICTES Turkish proficiency and scale development workshop report. *Erciyes Journal of Education*, 2(2), 59-74. DOI: 10.32433/eje.440480
- Şahin, S. A., ve Çelik, Z. (2020). Dışlanma ve umut arasında: Suriyeli yükseköğretim öğrencilerinin deneyimleri. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 10(3), 494-503.
- Turan, Ö., ve Solak, Ö. (2023). Yabancılar Türkçe öğretimi kapsamında PIKTES'in değerlendirilmesi: Bursa ili örneği. *Aydın Tömer Dil Dergisi*, 8(2), 331-358.
- Taner, P. O., ve Uğur, N. (2024). Examining the problems of the teachers appointed within the scope of supporting the integration of Syrian children into the Turkish education system project. *Journal for Critical Education Policy Studies*, 22(2), 41-94.
- Taşay, H., ve Erdem, M. (2023). Project on promoting the integration of Syrian children into the Turkish education system according to school administrators and teachers' views. *Journal of Teacher Development and Education*, 1(1), 26-39. doi:10.5281/zenodo.10257919
- Taştan, C. ve Çelik, Z. (2017). *Türkiye'de Suriyeli çocukların eğitimi: Güçlükler ve öneriler*. Eğitim-Bir-Sen Stratejik Araştırmalar Merkezi.
- TBMM. (2023). *Gaziantep Milletvekili Sevdâ Karaca Demir'in PIKTES öğretmenlerine ilişkin yazılı soru önergesi*. TBMM.
- TBMM. (2024, Mayıs 22). *Türkiye Büyük Millet Meclisi Tutanak Dergisi*. TBMM.
- Üstün, A., ve Alimcan, D. (2021). Suriyeli çocukların Türk eğitim sistemine entegrasyonunun desteklenmesi projesi'ne (PIKTES) yönelik öğretmenlerin görüşleri. *International Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences*, 7(36), 165-179.

 www.ebs.org.tr   [egitimbirsen](#) [ebsgenelmerkez](#)